

MLL Tarvasjoen paikallisyhdistys ry:n hallituksen kannanotto Liedon kunnanjohtajan päätösehdotukseen Tarvasjoen koulun 7.–9. vuosiluokkien opetuksen siirtämisestä lukuvuoden 2022–23 alusta Liedon Keskuskouluun ja oppilaiden siirtymisestä Liedon Keskuskoulun oppilaisiksi.

Liedon kunnanhallitus käsittelee Liedon kunnanjohtajan antamaa päätösehdotusta kouluverkkoselvitys ja kouluverkkolinjaus-asiassa kokouksessaan 16.3.2020. MLL Tarvasjoki haluaa nostaa esille päätösehdotuksessa mietittyttäviä asioita liittyen Tarvasjoen yläkoulun lakkauttamiseen.

Mielestämme päätösehdotuksessa esitetyssä vaikutusten arvioinnissa (Kouluverkkoselvitys) ei ole arvioitu vaikutuksia ollenkaan Tarvasjoen yläkoululaisten näkökulmasta tai ainakaan niitä ei ole laitettu nähtäväksi päätösehdotukseen. Vaikutusten arvioinnissa vertailukohtana on ainoastaan Yliskulman koulun oppilaat. Tämä ei anna oikeaa kuvaa siitä, mitä vaikutuksia Tarvasjoen yläkoulun oppilaisiin Tarvasjoen yläkoulun säilyttämisellä olisi suhteessa siirtymiseen uuteen keskuskouluun.

Mannerheimin Lastensuojeluliitto (MLL) on avoin kansalaisjärjestö, joka edistää lasten, nuorten ja lapsiperheiden hyvinvointia. MLL rakentaa yhdessä kumppaneidensa kanssa lapsiystävällistä yhteiskuntaa, jossa lapsia ja lapsuutta arvostetaan ja jossa kaikki kantavat vastuunsa lasten hyvinvoinnista. MLL toimii lasten oikeuksien puolesta. Lasten oikeuksien perustana on YK:n lapsen oikeuksien sopimus.

MLL on laatinut ohjeita tukemaan lapsivaikutusten arvioinnin toteuttamista. Lapsivaikutusten arvioinnissa arvioidaan päätöksen, toimenpiteen tai toiminnan vaikutuksia lasten, ja lapsiperheiden hyvinvointiin ja oikeuksien toteutumiseen. Tämän ohjeen tarkoituksena on tukea lapsiin, ja lapsiperheisiin kohdistuvien vaikutusten arvioinnin toteuttamista kuntien ja kuntayhtymien päätöksenteossa ja toiminnassa.

<https://dzmdrerwng2zx.cloudfront.net/prod/2019/06/10141551/Lapsivaikutusten-arviointi-kunnassa-ja-kuntayhtym%C3%A4ss%C3%A4-31.5.2019.pdf>

Onko kyseistä lapsivaikutusarviointia tehty Tarvasjoen yläkoulun lakkauttamisen ja uuden Liedon keskuskouluhankkeen tiimoilta?

Miten annettu päätösehdotus/toiminta vaikuttaa lyhyellä ja pitkällä aikavälillä lasten oikeuksiin ja hyvinvointiin osa-alueisiin: Terveys, ihmissuhteet, asuminen ja liikkuminen, arjen sujuvuus, vaikutukset perheen talouteen ja palveluihin, vaikutukset sosiaalisiin suhteisiin, vaikutukset yhteisöön ja alueeseen? Lisääntykö vai väheneekö vaikkapa tarvasjokilaisten lasten omaehtoinen liikunta pidentyvän koulumatkan takia? Millaisia seurauksia yläkoulun lakkauttamisella on julkiseen- ja yksityiseen palvelurakenteeseen Tarvasjoella tai muualla Liedossa?

Lapsivaikutusten arviointi voidaan toteuttaa osana kokonaisvaltaista vaikutusten ennakoarviointia. Arvioinnin toteuttamisessa voidaan käyttää erilaisia menettelytapoja. Isoissa asioissa toteutetaan laajempi arviointi kuin pienissä. Arvioinnissa on huolehdittava, että lapsivaikutusten arviointi toteutetaan riittävässä laajuudessa. **Lapsiin vaikuttavissa päätöksissä on aina muistettava vaatimus lapsen edun**

ensisijaisuudesta ja siitä seuraavasta lapsivaikutusten arviointivelvoitteesta. Lasten edut ovat päätösharkinnassa korkeammalla sijalla kuin muut asiaan vaikuttavat seikat.

Arvioinnin tulokset otetaan huomioon jatkovalmistelussa ja päätöksenteossa. **Arviointi ei ole itsetarkoitus, vaan keino päätettävän asian riittävään selvittämiseen ja lasten etujen huomioon ottamisen mahdollistamiseen päätöksenteossa. Pelkkä arviointi ei siis riitä. Olennaista on myös ottaa arvioinnin havainnot ja suositukset huomioon asian jatkovalmistelussa ja päätöksenteossa.**

Asian tiimoilta konsultoimamme naapurikunnan erityisopetuksen ammattilainen piti kaikkein tärkeimpänä asiana kouluverkkoa pohdittaessa sitä, että lapset (isotkin lapset) saavat käydä koulua lähellä. Ihmisen ei tarvitse tulla isoksi, jos ei ole vielä siihen vielä valmis.

Erityisopettajan esittämiä näkökulmia iso koulu vs. pieni koulu, joista molemmista hänellä oli oma kohtaista kokemusta. Tässä esitetyt kokemukset isosta koulusta pohjautuvat kuitenkin kokemukseen 250 yläkoululaisen keskuskoulusta, mikä on huomattavasti pienempi yksikkö kuin suunnitteilla oleva 780-800 oppilaan keskuskoulu.

Isomman keskuskoulun etuja ovat:

- laajempi valinnaisainetarjonta
- oppilashuollon ja erityisopetuksen ammattiosaamisen keskittäminen
- yksinäiset tai massasta poikkeavat oppilaat voivat isommasta koulusta löytää helpommin samanhenkistä seuraa.

Pienemmän yhtenäiskoulun etuja ovat:

- pienemmät yksiköt, missä on pienempiä oppilaita isojen kanssa samassa: nuorten päihteiden käytön väheneminen; kummioppilastoiminta; parempi oppilaskontakti.
- lapsekas yläkoululainen löytää kavereita ja saa leikkiä alakoululaisten kanssa
- pelit/leikit/liikkuminen välitunneilla säilyvät /lisääntyvät, koska lapset ovat tottuneet liikkumaan jo alakoulussa.
- tiedonkulku ja nivelvaiheet ovat helpompia, kun jatketaan tutussa koulussa.
- lähikoulu auttaa myös koulupoissaoloihin: kun herää myöhemmin, pääsee omin avuin kouluun.

Myös MLL korostaa, että jokaisella lapsella on oikeus onnelliseen lapsuuteen ja oikeus olla lapsi. Lapsen hyvinvointi rakentuu perheen turvallisissa ihmissuhteissa sekä laadukkaissa peruspalveluissa, kuten varhaiskasvatuksessa, koulussa ja harrastuksissa. Lapsen hyvinvointi rakentuu myös turvallisissa ryhmissä ja ystävyyssuhteissa. Koska lapsuus ja sen olosuhteet luovat perustan myöhemmälle hyvinvoinnille, koko Suomen hyvinvointi perustuu hyvinvoiviin lapsiin, nuoriin ja perheisiin.

MLL Tarvasjoki on huolissaan muun muassa siitä, onko kaavaillun keskuskoulun osalta pohdittu riittävästi suuren oppilasmäärän mukanaan tuomia lieveilmiöitä, kuten esimerkiksi kiusaamisen tai päihteiden käytön lisääntymistä nuorten keskuudessa? Viimeaikaisten tutkimusten mukaan nuorten asenteet esimerkiksi kannabista kohtaan ovat lieventyneet jo pidemmän aikaa. Myös nuorten mielenterveysongelmat ovat kasvaneet viime vuosina räjähdysmäisesti. Sekä kiusaamiseen että päihteisiin liittyvä nuoren jälkihoito on yhteiskunnalle erittäin kallista ja pitkäkestoista, ja siksi olisikin hyvä arvioida tarkasti voitaisiinko näitä ilmiöitä ennaltaehkäistä pienempien oppimisympäristöjen säilyttämisellä.

Konsultoimamme erityisopetuksen ammattilaisen kertoman mukaan jo 250 oppilaan keskitetyssä yläkoulussa ilmeni hyvin ammattimaista nuuskanmyyntiä poikien wc-tiloissa ja asian selvittämiseen tarvittiin poliisin apua. Herää kysymys, miten tällaisessa suuressa 800 oppilaan koulussa

ennaltaehkäistäisiin nuorten lisääntyvä päihteiden käyttö/välitys tai taattaisiin lasten turvallisuus ja hyvinvointi?

Lähin Lietoon kaavaillun uuden keskuskoulun oppilaskokoon verrattavissa oleva yläkoulu löytyy Raision Vaisaaresta, missä on tällä hetkellä n. 700 oppilasta. Raisio on jo päättänyt jakaa tämän jättiyksikön kahdeksi erilliseksi yläkouluksi, koska palveluverkkoselvityksessä todettiin liian ison opetusyksikön näkyvän muun muassa oppilaskontaktin heikkenemisenä, mikä taas heijastuu oppilaspoissaoloihin. Kahden pienemmän yhtenäiskoulun tavoitteena onkin parantaa yhteyttä oppilaisiin ja parantaa muun muassa opetuksen laatua. (<https://yle.fi/uutiset/3-11035927>)

Voisimmeko siis ottaa Liedossa oppia Raision jo aiemmin kokeilemasta jättikoon yläkoulukokeilusta, ja miettiä lasten ja nuorten hyvinvoinnin kannalta parempaa vaihtoehtoa palveluverkon uudistuksessa, esimerkiksi kehittämällä nykyisiä lähiopetusympäristöjä?

MLL Tarvasjoen paikallisyhdistys esittää, että ennen kouluverkkoselvitys- ja kouluverkkolinjaus-asian lopullista päättämistä tulisi asian tiimoilta tehdä hankkeen kokoon nähden kattava ja huolellinen lapsivaikutusarviointi koskien Tarvasjoen yläkoulua sekä Liedon uutta keskuskoulua, ja huomioida sen tulos lopullisessa päätöksenteossa.

Tarvasjoella 15.3.2020

MLL Tarvasjoen paikallisyhdistys ry:n hallituksen puolesta

Petra Jorasmaa, puheenjohtaja